Transformació de centre i aula per a tothom. Aportacions des de la recerca.

Algunes qüestions que ens podem (ens poden) fer

1. **Per què un currículum universal?**
2. **Com transformem el centre per promoure l'aprenentatge de tots els alumnes?**
3. **Com arribem a tots els alumnes?**
4. **Com acompanyem els docents en el seu procés de transformació?**

(1) Per què un currículum universal?

A

Perquè la diversitat és la norma, no l'excepció. L'atenció a una *mitjana imaginària* ignora la *variabilitat real* entre els aprenents.

B

Perquè l'educació en el segle XXI ha de promoure la transformació dels *aprenents novells* en *aprenents experts*.

C

Perquè ja sabem que el currículum *talla-única-per-a-tots* genera barreres per accedir a l'aprenentatge i no proporciona oportunitats d'aprenentatge justes i equitatives.

Disseny Universal per a l'Aprenentatge

El repte d'atendre les necessitats educatives del major nombre d'aprenents.

Proporcionar flexibilitat en les maneres en què:

- la informació és presentada.
- els aprenents responen o demostren els seus coneixements i habilitats.
- els aprenents són motivats i es comprometen amb el seu procés d'aprenentatge.

Reduir les barreres en el disseny dels processos d'ensenyament-aprenentatge:

- proporcionant adaptacions, suports i desafiaments apropiats.
- mantenint les expectatives d'èxit per a tots els aprenents.
- incloent tots els alumnes.

BARRERES **ACCESSIBILITAT**

Aprenents experts

- Persones que dominen el propi procés d'aprenentatge.
- Persones que volen aprendre.
- Persones que saben com aprendre estratègicament.
- Persones que, des d'un estil propi flexible i personalitzat, estan ben preparades per aprendre al llarg de la vida.

Aprenents experts

Aprenents experts

- **Aprenents amb recursos i coneixements que:**
  - activen els coneixements previs per identificar, organitzar, prioritzar i assimilar nova informació.
  - reconeixen les eines i els recursos que els poden ajudar a buscar, estructurar i recordar la informació nova.
  - saben com transformar la nova informació en un coneixement significatiu i útil.
- **Aprenents estratègics, dirigits per objectius que:**
  - formulen plans d'aprenentatge, ideen estratègies efectives i tàctiques per optimitzar l'aprenentatge.
  - organitzen els recursos i eines per facilitar l'aprenentatge.
  - autogestionen el seu progrés.
  - reconeixen les seves fortaleses i millores com a aprenents.
  - abandonen els plans i estratègies que són ineficaços.
- **Aprenents decidits i motivats que:**
  - son curiosos per aprendre coses noves i motivats pel domini de l'aprenentatge en sí mateix.
  - orienten l'aprenentatge a la consecució d'objectius.
  - saben establir metes d'aprenentatge que els suposin un repte i saben com mantenir l'esforç per assolir-les.
  - poden controlar i regular les reaccions emocionals que puguin ser un obstacle o distracció per un aprenentatge reeixit.

CAST (2011).Universal Design for Learning Guidelines, version 2.0. Wakefield, MA: Center for Applied Special Technology.

(2) Com transformem un centre per promoure l'aprenentatge de tots els alumnes?

A Avaluant com d'inclusiu és el meu centre.

B Promovent processos per a la transformació inclusiva del centre.

C Prenent decisions per organitzar un centre inclusiu.

PANIC: Quins reptes té l'Anna?

Anna

Està revisant el procés sobre la inclusió que han fet a l'escola des del Decret del 2017, avui ho vol treballar amb l'equip directiu. Els indicadors evidencien que estan en el camí. No obstant, té la sensació que encara continuen parlant massa de necessitats educatives especials, etiquetant alguns alumnes. Sovint pensa que potser els hi falta convicció, com si els mestres no apreciessin els beneficis de la inclusió.

Centre inclusiu

CULTURA DE CENTRE

Mirada compartida sobre la inclusió.

Acollida, cooperació i suport entre iguals.

Formació i pràctica reflexiva.

Col·laboració i complicitat amb les famílies.

Ciutadania democràtica.

Convivència i resolució pacífica dels conflictes.

Rebuig a la discriminació.

ALUMNAT

Aprenentatge entre iguals: aprendre a cooperar i a donar-se suport.

Funcionament participatiu.

Protagonisme de l'alumne: té la veu, pren decisions i co-dissenya.

ORGANITZACIO DE CENTRE

Lideratge i suport de l'equip directiu.

Organització flexible dels horaris en franges globalitzades.

Organització flexible dels espais.

Organització dels docents: docència compartida i àmbits integrats.

Organitzacions dels alumnes: agrupaments heterogenis i internivells.

Organització inclusiva del pati.

Organització dels suports dins l'aula.

Comissió d'atenció educativa inclusiva.

PROFESSORAT

Programació competencial i globalitzada.

Programació oberta per ajustar-la a tots els alumnes

Mesures metodològiques: ABP, A. Cooperatiu i Cultura de pensament (situacions d'aprenentatge).

Mesures curriculars: DUA, Personalització i Avaluació autèntica.

Comunitat professional d'aprenentatge.

Docència compartida i Aprenentatge entre iguals.

Booth, T., Ainscow, M. (2011). Index for Inclusion: developing learning and participation in schools. Third edition, substantially revised and expanded. Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education.
Index per a la inclusió (traducció català ICE UB) http://www.xtec.cat/monografics/inclusio/index2.html

Transformar el *Centre x Incloure*

Repte de comprometre els docents en el procés de transformació del centre:

- Organitzant equips docents de curs heterogenis, on els docents més experts en l'art de la inclusió puguin ajudar els docents més novells.
- Compartint el disseny de transformació de les escoles per fer-les més inclusives.
- Co-dissenyant processos formatius a mida dels equips, a partir dels reptes identificats.
- Compartint debat en equip i a nivell personal.

Repte d'afavorir la construcció personal i col·lectiva del coneixement sobre inclusió:

- Docència compartida (2 docents a l'aula).
- Observació entre iguals.
- Tutoria entre iguals.
- Metodologies basades en la indagació.
- Metodologies inductives que parteixen de la reflexió de les pràctiques d'aula (incidents crítics).

Repte de construir comunitats professionals d'aprenentatge:

- Flexibilitzant el temps i organitzant l'horari per disposar d'espais de reflexió pels equips.
- Acompanyant els espais de treball per millorar les pràctiques d'aula.
- Oferint els suports i les ajudes que els docents necessitin per poder implementar canvis.
- Incorporant la indagació apreciativa.

Centre of Study for Policies and Practices in Education (CEPPE), Chile, . (2013), "Learning Standards, Teaching Standards and Standards for School Principals: A Comparative Study", *OECD Education Working Papers*, No. 99, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/5k3tsjqtp90v-en.

Transformar l'*Aula x Incloure*

Repte de motivar, autoregular i comprometre els alumnes amb el seu aprenentatge:

- Identificant les capacitats i les habilitats, no només les dificultats.
- Compartint els objectius i els criteris d'avaluació amb els alumnes.
- Incorporant estratègies metacognitives.
- Programacions multinivell amb itineraris personalitzats.
- Assemblees de classe i cercles de diàleg.
- Entrevistes amb alumnes i famílies.

Repte d'afavorir la construcció personal i col·lectiva del coneixement:

- Docència compartida.
- Aprenentatge cooperatiu.
- Agrupacions d'alumnes internivells.
- Tutoria entre iguals.
- Suports tecnològics dins l'aula.
- Treball per projectes.
- Espais d'aprenentatge: ambients, racons, estacions i capses aprenentatge

Repte d'afavorir la interacció, l'expressió, la comunicació i les funcions executives:

- Oferint opcions per a la participació dels alumnes.
- Dissenyant activitats globalitzades.
- Flexibilitzant el temps i organitzant l'horari en franges més àmplies.
- Opcions en els suports i les ajudes per aprendre.
- Verbalitzant el què s'ha après i el què s'ha de millorar.
- Anticipant i facilitant eines per a la planificació.

(3) Com arribem a tots els alumnes?

A Partint del coneixement de l'alumne i del grup d'alumnes.

B Programant de manera flexible.

C Personalitzant l'aprenentatge.

Identitat dels aprenents

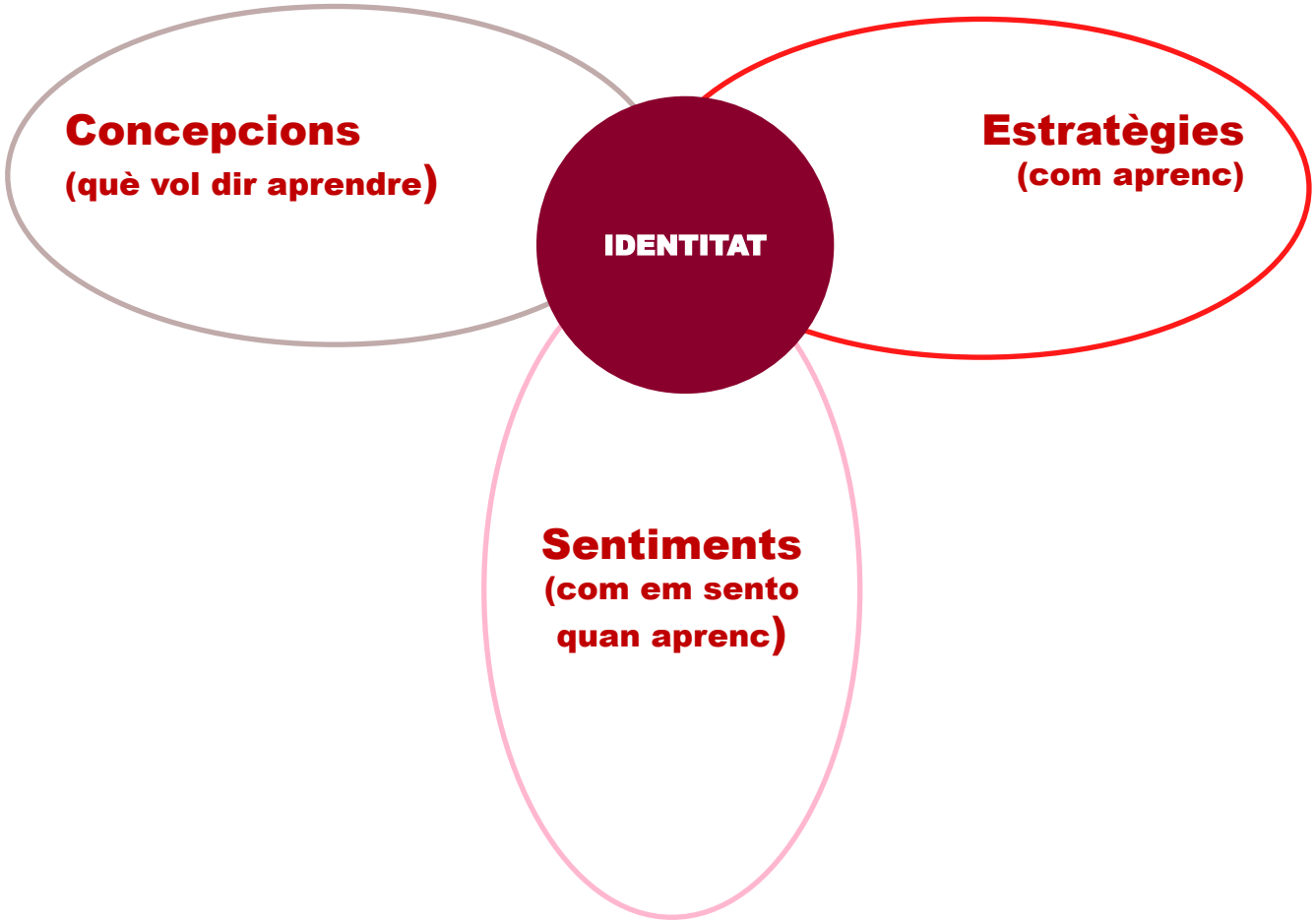

Perfil dels aprenents

		Alumnos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		Género	F	F	F	F	F	F	F	F	M	M	M	M	F	F	M	M	M	M	M	M
		Rendimiento	3	4	3	3	1	3	3	2	3	3	1	1	3	4	3	3	2	3	4	3
		Conocimientos Previos	3	4	3	2	1	3	2	3	3	2	1	1	4	4	2	4	2	3	4	3
CONCEPCIONES		Autoconcepto	3	3	3	3	1	3	2	2	3	4	1	2	3	4	4	3	3	3	4	3
		C. Aprendizaje	S	C	C	S	A	C	S	S	A	S	M	A	A	C	S	S	S	S	C	S
		Buen Alumno	C	C	C	N	Q	N	A	Q	A	C	A	N	Q	C	A	N	C	C	C	N
		Expectativas	3	4	4	3	1	3	2	2	3	4	2	2	3	4	4	3	3	3	4	2
ESTRATEGIAS	Fases proceso decisión	Planifica	2	3	3	2	1	2	3	2	2	3	1	1	3	4	3	2	2	2	4	2
		Regula	2	3	3	3	1	2	3	2	2	3	1	1	3	4	3	2	2	3	4	2
		Evalúa	3	4	3	2	1	2	2	1	3	3	2	1	4	3	3	2	2	2	3	2
	Preferencias Aprendizaje	Autonomía	3	4	3	3	2	3	3	2	3	3	1	2	4	4	3	3	2	3	3	3
		Persistencia	3	3	4	3	2	3	3	2	2	3	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3
		Organización	3	3	4	3	1	3	3	2	3	3	1	1	3	4	3	2	2	3	4	4
		Entrada perceptiva	A	A	V	V	M	V	A	V	V	A	M	V	A	A	M	V	V	V	A	V
		Salida expresiva	O	O	E	P	P	P	O	P	O	P	S	P	P	E	O	P	P	P	E	P
		Agrupamiento	T	T	P/GP	P	P	GP	GP/GG	P/GP	T	GG	P/GP	P	GP/GG	S	GP	GP	GP	GP/GG	T	P/GP
		Interacción	C	C	C	C	D	P	P	C	P	D	P	P	C	D	C	P	P	P	C	C
SENTIMIENTOS		Motivación	I	I	S	I	E	E	E	S	E	I	E	E	S	I	E	E	S	E	I	E
		Evitación	N	A	R	N	R	N	N	R	R	A	N	R	N	A	N	N	R	N	A	N
		Resiliencia	4	4	3	2	1	3	3	1	2	4	2	1	3	4	3	3	2	2	4	4
		Atribución	E	I	I	I	I	E	I	I	E	E	E	E	I	I	E	E	E	E	I	E

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Morodo, A. (2017). Identitat discent i disseny universal de l'aprenentatge. Una proposta per a l'atenció de la diversitat. *Revista Catalana de Pedagogia,* 57-77.
https://raco.cat/index.php/RevistaPedagogia/article/view/322379
https://tinyurl.com/descargarLIQ

2

Realitza un diagrama de flux per ajudar a algú que presenta una determinada simptomatologia i vol avaluar el nivell d'urgència i decidir que fa.

14

12

Fes un quadre sinòptic amb la definició dels principals conceptes que apareixen en un prospecte de medicament.

6

16

20

Teatralitza algunes malalties per a que els teus companys puguin identificar els símptomes i proposar un diagnòstic.

5

Suport puntual per posar-se al dia.

17

4

Busca dues notícies falses i dues de certes a Internet i crea una presentació amb arguments científics i inventats o acientífics sobre com cal tractar una determinada malaltia.

0

7

3

8

15

Estàs cuidant un nen petit i sembla que té febre. Explica 5 coses que hauries de fer i 5 coses que no hauries de fer.

Aprenentatge personalitzat

ENSENYAMENT DIFERENCIAT	PERSONALITZACIÓ DE L'APRENENTATGE
Aprenentatge individualitzat.	Aprenentatge personalitzat.
Ajusta l'acció educativa a les necessitats individuals, identificades pel mestre.	Reconèixer l'aprenent amb capacitat de decisió i control sobre el què es fa i com es fa.
El mestre decideix els continguts i els objectius d'aprenentatge.	L'alumne condueix el seu procés d'aprenentatge (protagonisme i veu).
"is something that people do for you".	*"is something you do for yourself".*

Personalització de l'aprenentatge

En la personalització, els alumnes decideixen sobre:

- El ritme i el temps que dediquen a les diferents activitats (**quan** aprenen).
- L'espai i tecnologies digitals per aprendre, porositat i flexibilitat, aprenentatge sense costures *seamless learning* (**on** aprenen).
- Els recursos i els material que utilitzen per aprendre (**com** ho aprenen).
- Les activitats d'aprenentatge (**què** aprenen).

La personalització no és un procés solitari, requereix:

- Interacció entre iguals.
- Treball cooperatiu.
- Ajut de companys, professorat i experts en temes objecte de l'aprenentatge.
- La participació en comunitats d'interès.
- La pràctica dins i fora de l'aula.

Bray, B., & McClaskey, K. (2017). How to Personalize Learning: A Practical Guide for Getting Started and Going Deeper. Thousand Oaks: Corwin.

Personalització de l'aprenentatge

Participació
Els alumnes opinen i voten propostes tancades.

- **Escullen grup**
- **Voten normes**
- **Valoren matèria**

→ **Compromís moderat**

Co-creació
Els alumnes contribueixen a elaborar activitats i instruments.

- **Proposen qüestions**
- **Condueixen activitats**
- **Co-elaboren rúbriques**

→ **Compromís elevat**

Associació
Els alumnes dissenyen la matèria amb els docents.

- **Negocien continguts, mètodes i avaluació**

→ **Compromís màxim**

Bovill, C. Co-creation in learning and teaching: the case for a whole-class approach in higher education. *High Educ* **79,** 1023–1037 (2020). https://doi.org/10.1007/s10734-019-00453-w

Kirchner, M., & London, M. (2021). The Co-Created Classroom: Enhancing Students' Professional Identity through a Teaching Apprentice Assignment. College Teaching, 1-13. https://doi.org/10.1080/87567555.2021.1915235

(4) Com acompanyem els docents en el seu procés de transformació?

A Promovent la pràctica reflexiva dels docents per organitzar aules inclusives.

B Enfocant-nos en l'assoliment progressiu de les competències personals, emocionals i professionals dels docents.

C Oferint suport als docents.

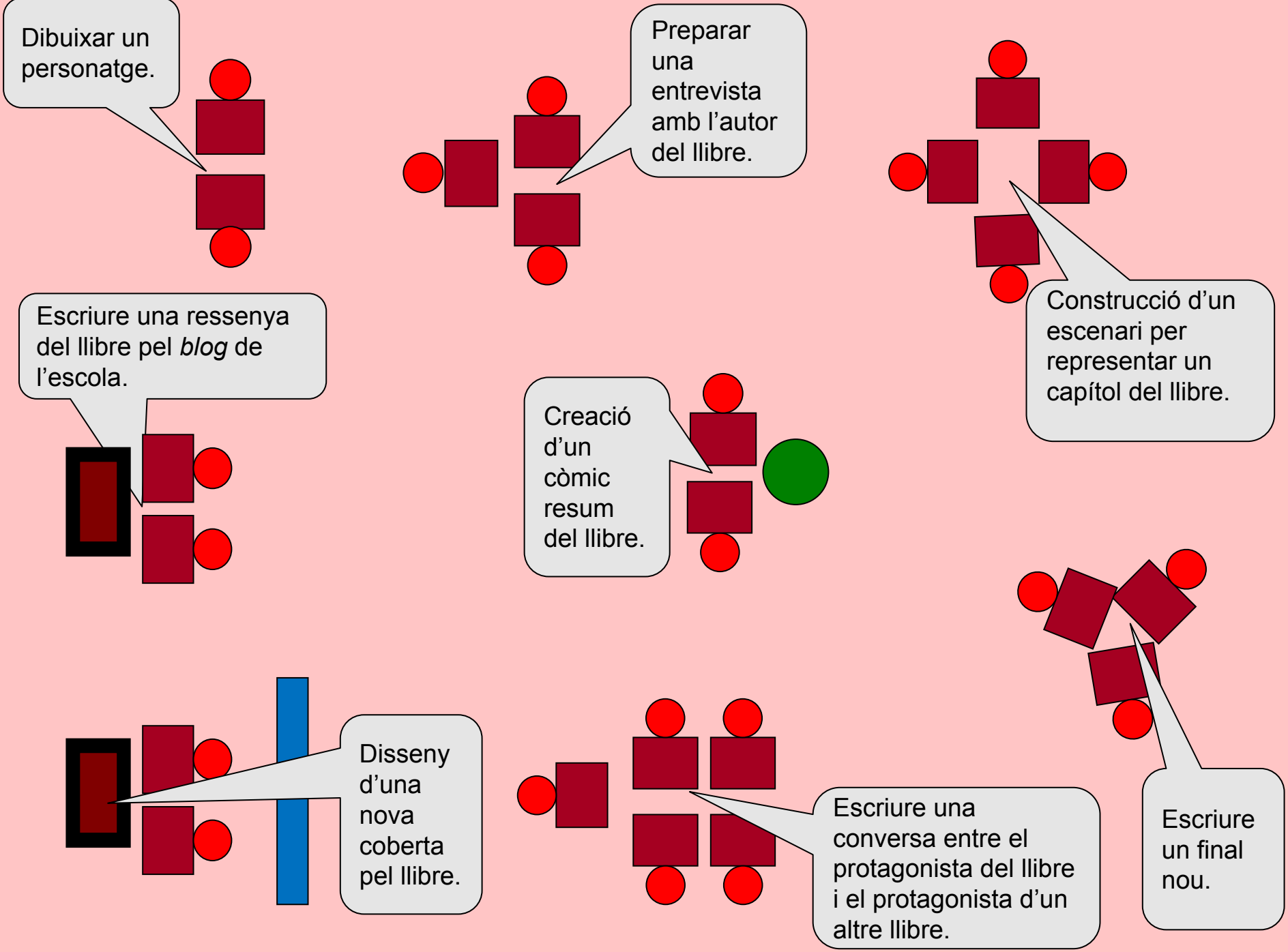
Dibuixar un personatge.
Preparar una entrevista amb l'autor del llibre.
Construcció d'un escenari per representar un capítol del llibre.
Escriure una ressenya del llibre pel *blog* de l'escola.
Creació d'un còmic resum del llibre.
Disseny d'una nova coberta pel llibre.
Escriure una conversa entre el protagonista del llibre i el protagonista d'un altre llibre.
Escriure un final nou.

PANIC: Com acompanyar a l'Alba?

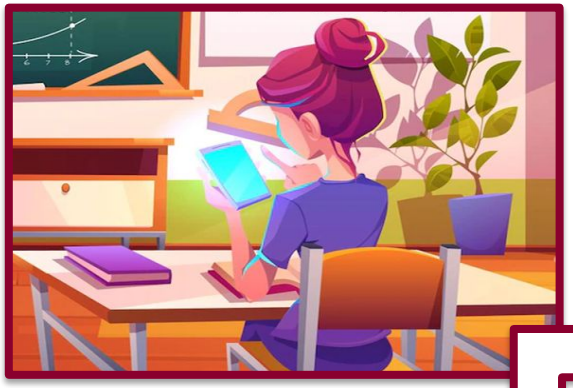

Alba

Està revisant els productes realitzats pels seus alumnes després de llegir el mateix llibre i d'haver diversificat les tasques a realitzar per arribar a tots. La veritat és que són uns bons productes i els alumnes han estat molt enganxats en la tasca. No obstant, se li fa difícil identificar que ha aprés cada alumne, te la impressió que no han acabat d'arribar al moll de l'os.

Acompanyar els docents en el canvi de paradigma

La diversitat a l'aula produeix desequilibri emocional als docents.

La gestió d'aquestes tensions requereix dosis de diàleg entre docents i negociació intrapersonal.

La comprensió de la diversitat de l'aula i el posicionament per afrontar-la requereix d'un procés cognitiu i emocional en els docents.

La formació en aquest canvi de mirada, requereix de processos d'acompanyament profunds, que persegueixin canvi identitari.

Per contribuir a aquest canvi identitari, cal dissenyar processos que es fonamentin en:

- Construcció compartida dels coneixements a partir de la pràctica de l'aula.
- Participació activa dels docents en el procés de transformació del centre, permet atribuir sentit i decidir invertit temps i energia.
- Apropiació del procés que es va construint, quan això passa els docents recolzen i es comprometen.
- Posicionament com aprenents, compromesos en el seu desenvolupament professional.

Ketelaar, E., Beijaard, D., Boshuizen, E., & Den Brok, P. J. (2012). Teachers' positioning towards an educational innovation in the light of ownership, sense-making and agency. Teaching and Teacher Education, 28(2), 273- 282.
https://doi.org/10.1016/j.tate.2011.10.004

YO SOY LAROLIRUCHA.
YO NO TENGO PADRE.
YO SOY INMIGRANTE.
YO SOY TÍMIDO.
YO USO GAFAS.
YO TENGO QUE LLEVAR APARATO.
YO. SOY PECOSO.
YO SOY BAJITO.
YO NO ME ACUERDO NUNCA DE LAS POESÍAS.
YO TENGO LAS OREJAS COMO DUMBO.
YO SOY HIJO ÚNICO.
Y YO, ¿SERÉ NORMAL?

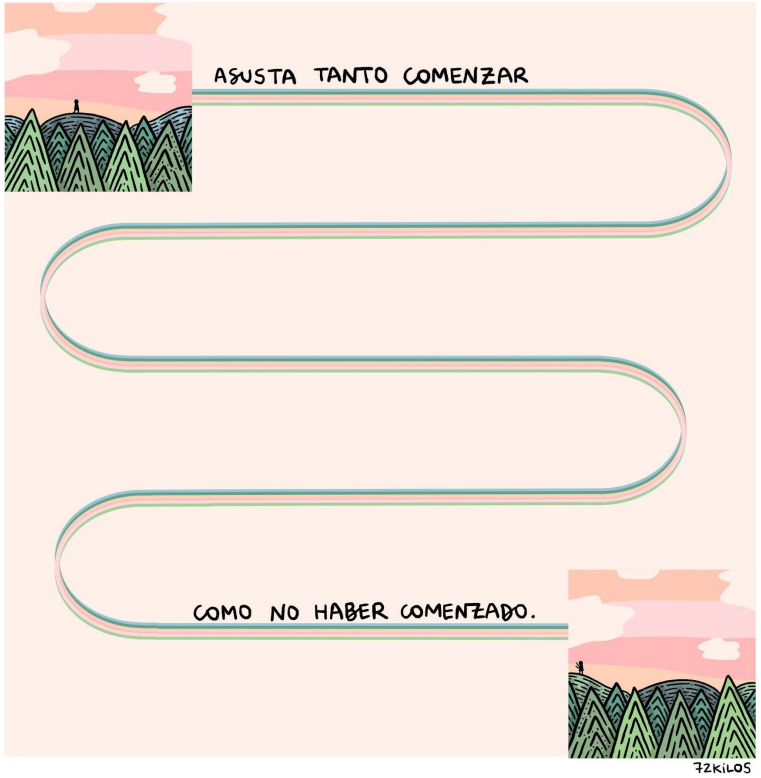
ASUSTA TANTO COMENZAR
COMO NO HABER COMENZADO.
72KILOS

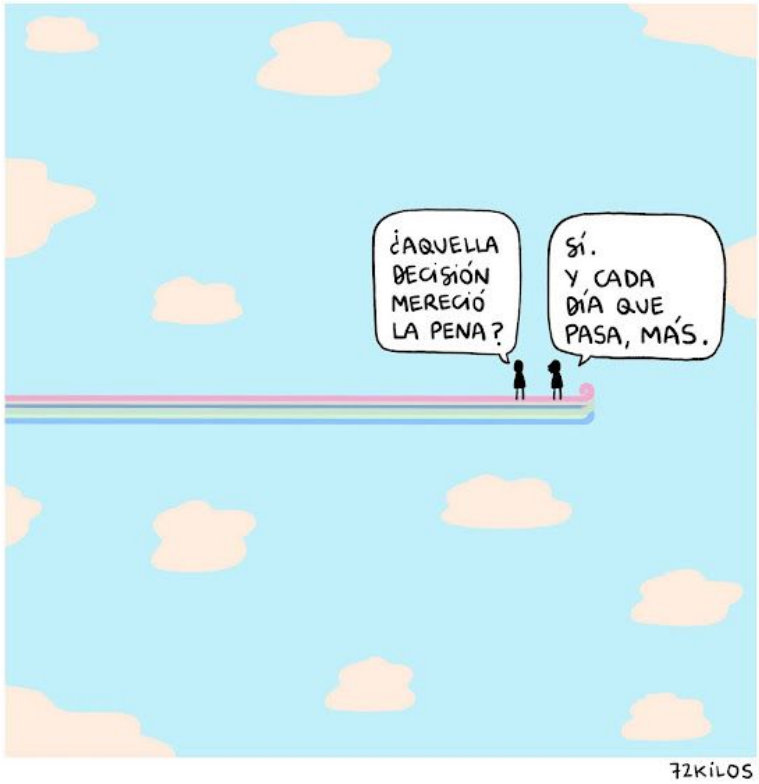
¿AQUELLA DECISIÓN MERECIÓ LA PENA?
SÍ. Y CADA DÍA QUE PASA, MÁS.
72KILOS